

Zajímavý dopis ze Srbska

Niš, Srbsko, 23. února 1915. — (Dopis tento, uveřejněný původně ve Slavii, obdržel krajan, žijící v Union Hill, N. J., od svého syna jednorozhodného dobrovolníka rakouského zajatce v Srbsku.) Nejdražší tatínku! Přijímám váš srdečný pozdrav a věřím políbení. Dopis Váš ze dne 21. ledna jsem obdržel a nemohu vypovědět radost, jakou mi způsobil, přiznávám, že se cítím teď velice šťastným — vždyť po celou vátku jsem neměl od Vás žádných zpráv. Byl bych vřeknut plakat radostí a zlábat celý svět. Nikterak mne nepřekvapuje, že mně blahopřejete k mému osudu a věřte, že se v této věci úplně shodujeme. Když už mně štěstí tolik přálo, že jsem z těch hrůz vyvázl životem, totiž po mém zranění 8. září a věda, že musím ještě jednou, bylo pak mé jediné přání, stát se zajatcem. Sel jsem poprvé odhodlaně jako snad všichni ostatní, protože nebylo vyhnouti, poprvé jsem před odjezdem zaplakal při vzpomínkách na Vás, v duhu jsem se proklínal, proč jsem tomu nepředekel, když bylo tolik příležitostí, (pozn. otec toho si přál, aby jel sem do Ameriky), ale konečně jsem se s osudem usmířil a snažil jsem se zapomenout. Nikdy jsem nepomyslel, že bych se mohl ještě jednou navrátit a snažil jsem se být vesel se svými několika dobrými kumpány, snad to bylo mé štěstí. Strádaní a svízele, jakých jsme v srpnu při nesčetných vedrech, nedostatku vody a živobytí zažili, se nedají vypovědět. Snad by těžko který nešťastník věřil, že je možno žít se týden nezralými svestkami a kukuričím a tyto vydatné pokrmy zapíjet vodou z kaluzin, při tom pak prodávát v obrovské marše a tou přítěží. Namozřejmě, že vojáci naši padali jako mouchy, pamatují na jeden půlhodinový pochod, kdy nám jich z 1. batalionu zůstalo ležet 50 na sluneční úpal v příkopech u silnice. Při pohledu na tyto ubožáky, kteří bez rány tak bídně dodělávali, mně bylo úzko a byl bych nejraději ty nejbližší naše komandanty odstřílel. Hluk válečný těžko vypsat, jsou to skutečné hrůzy, peklo, které nehorlivější kněz by nepopsal. Prvé okamžiky byly pro mne děsné, leč zvyknul jsem brzy a konečně jsem tak sesuroval, že mne nikterak nedojmují a nářek raněných a úpenlivé volání dokonaňvajících a že jsem v tom masakru rozervaných těl a rozházených říd, chodil jako po poli bramborových. Člověk, který jen trochu přemýšlel a cítil, se zbláznil, nebyl-li železných nervů. Jako rázný poddůstojník byl jsem hnán do těch nejbezpečnějších služeb obyčejně v noci, když ostatní odpočívali. Po operacích, které trvaly asi 14 dní, a při nichž jsme byli skoro noustále v bojích, nás konečně Srbové vyhnali opět za hranice. Utíkali jsme s takovým kvapem, že celý náš veliký train, zásoby munice a spousta kanonů, zůstaly za korist Srbům. Veliké nadšení, s nímž se rakouští Němci hnali proti Srbům (chtěli být totiž u nás, jak říkali, do oběda hotovi) konečně i u těch skláplo. Rozbitá tehdy poprvé armáda rak. uher. odpovídala a hojila se z těch ran na hranicích bosenských a chorvatských. Byli jsme na nějaký čas v bezpečí a tu začli naši aktivní důstojníci, zhyralet a darebáci, jakých v jiném stavu nenajdeme, opět dělat vojnu, jak říkají naši vojáci. Ty hušné nadávky a tresty, jimiž častovali naše vojáky! Za krátký čas byla rak. armáda, která byla z polovice vybita, tak hrubá doplněna a 8. září pokusili se nás opět vhnat do srbského území, leč tentýž ještě den byli jsme odraženi s těžkými ztrátami. Teď douám, že jsem v bezpečí a šťastně jsem na delší dobu z těch hrůz vyvázl. Byl jsem město v nemocnici pěti-kostelné v Uhrách, kde jsem měl zlaté šasy a po vyléčení byl jsem poslán jako rekonvalescent do Č. Budějovic k pluku. Konec října jsem byl povýšen na kadeta a strážel jsem se v kádru při výcviku nováčků až do konce listopadu. Tehdy navštívil jsem také — a strážel jsem se doma 5 dní. Konec listopadu byl jsem přidělen k nejbližší maršarmádě a odjel jsem opět na bojiště. Vojáci, kteří se mnou odjížděli, měli mne z duše rádi, byli to samí Češi, jimž i já

mohl důvěřovat. Přibyl jsem k pluku 8. prosince a po opětém ústupu po třetí již na hlavu porážce a rozbité armády, která byla o pět ze Srbska vytlačena, dostal jsem se do zajetí 12. prosince. To byl konečný cíl mé nové 'offensivy', s úmyslem dostat se do zajetí odjížděl jsem již z Budějovic. Jako zajatec přišel jsem do Niše, kde jsme všichni zajatí důstojníci pohromadě ve velkých kasárnách. Tu teprve má každý z nás Čechů příležitost vynulvit se z duše a povědět vše, co ho tak dlouho tížilo. Rakouských našich představených si vůbec nevšímáme, bydlíme odděleně od ostatních podle rodnosti a stýkáme se jen se Srby a Chorváty. Máme svoji českou kuchyni a ve způsobu života předvíme všechny ostatní, takže jim zbývá jen opičení se. Také zajatý náš plukovník, který byl hostem na jednom našem večírku, byl tak nadšen, že ve svém rozduhu předpovídal Čechům budoucnost a provolával nám — na zdar, živio! Máme české pěvecké družstvo, zpíváme i srbské sbory, evičíme denně od desáté hodiny. Způsob mého života i každého jednotlivce zde je velice jednotvárný. Ráno vstávám o 7. hod., někdy si zajdu na prostná cvičení, která nás jeden kolega uspořádal. Po té si zajdu na procházku na dvůr, někdy abych mdu zabral, bavím se ve stolárně, od 10. asi do 12. hodiny pak pravidelně zpíváme. Po obědě hledím sehnat něco ke čtení, časem se bavím též srbsčinou. K večeru uspořádali jsme různé sportové hry a večer někdy si zahrájí šachy nebo karty nebo jakoukoli jinou zábavu si krátím dlouhou chvíli. Zvyknul jsem též jednotvárnosti a byl bych celkem spokojen, kdyby bylo dostatek knih aspoň ke čtení. Začal jsem asi před měsícem studovati angličtinu, ale kolega, který mne vyučoval, odešel do nemocnice a mám teď opět příležitost pokračovat, leč chybí mi vořítko, totiž hlavní gramatika anglická, podle níž bychom mohli pokračovat. Od nás žádné zásilky nepřijdou a tu se podobné knihy těžko shánějí. Snad by bylo možné, že byste mě v této věci mohli vypomoci. Prosil bych Vás o gramatiku anglické (ne angl.-české (téz snad angličt.) pak slovník anglicko-český, nebo angl.-něm. a nějakou anglickou knihu. Snad našly by se i knihy české, kterými by nás naši krajané neměli potěšit. Jak je zřejmé ze současných poměrů, zdržíme se tu asi ještě drahnou dobu a snad bych tím přece něco získal. Peníze, když už jste poslal, mně přijdou vhod, ale nebylo to nutné. Dovedu své výdaje čezit a plat od Srbska 3 K deně mně vystačí. S domovem a vůbec se známými mám spojení dosti špatné a také se toho mnoho nedovím. Snad jsou všichni zdraví. Bídu, kterou ta mizerie přinesla s sebou, bylo možno vidět hned v říjnu, což teprve dnes, mám proto starost jak se našim doma vede. Doufáme, že snad to všichni přežijí. Tak pomalu ukončím, beztoho to bude cenzurováno již obtížně. Je ještě spousta věcí, které bych Vám rád napsal, ale na jedinou není možno a potom mnohé se napsat nemůže. Co se týče mé osoby, jsem pevného mínění, že silně porouchána, ne-li zlomena bude moe Habsburkové a že se dožijeme přece větší svobody. Zlobí mne každý neúspěch spojený a některé zprávy mne i v pochybnost uvádějí. Doufáme však, že se stane přece jen podle našeho. Zdraví a líbá Vás, Anžku a Marku, Váš — Josef.

SIBÍR, ZEMĚ VELIKÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ

Sibiř, stříbrný východ, která leží za západním Ruskem a odkud car čepatí může lidé a zbraje pro své války snad do nekonečna, má vůči Rusku, ačkoliv v rozemřech mnohem velkolepějších, tentýž vztah, jako měl vůči třinácti původním státům náš vlastní slatý západ. Úrodné platinity Sibiře, lesy a nesčetné bahatsví minerální jsou zárukou skvělé budoucnosti Ruska; slu, kterou má Rusko přede všemi jinými národy, ovo si uvědomí vývojem svého postřihodného východu; a tak, ve studii podniknu-

te pro Národní zeměpisnou společnost, generálmajor A. W. Greeley, z armády Spojených Států, označuje východ ruský jako "Zemi zaslíbenou". Gen. Greeley mluví o prvním velikém kroku Ruska, aby Sibiř stala se přístupnou, o zbudování dráhy, jaká nemá nikde rovné, dráhy vedoucí od východu k západu, na vzdálenost více než 6,400 mil, čili téměř jednu třetinu cesty kolem světa. Tato podivuhodná železnice byla postavena na nákladem \$400,000,000, tak že jest to největší podnik toho druhu s výjimkou Panamského mezoceánského průplavu. A není to jenom náklad peněz, ale i délka, jež činí tuto železniční podnikem tak pozoruhodným, nýbrž také rychlost, s jakou byla zbudována. Sibiřská část dráhy 3,300 mil byla postavena v sedmi letech, 1891-1898, tak že připadají dvě míle na každý pracovní den.

"Máme-li na zřeteli obtíž, jimž bylo čelit," praví gen. Greeley, "zbudování této transkontinentální dráhy jest jednou z nejvíce pozoruhodných vymožeností energie, vytrvalosti a pilnosti zaznamenaných v annálech lidské historie." Dodává, že dráha tato přiblížila Peking v Číně na čtrnáct dnů cesty k Londýnu, za jízdy, v čemž zahrnuty jsou spací vozy, od \$150 za druhou třídu do \$250 za první. Jízda mezi Vladivostokem a Moskvou, 5,426 mil, trvá devět dní a 21 hodin. Dle statistiky předložené gen. Greeleyem, dráha začala již dělati veliký oběh, neboť v r. 1910 převezla 1,869,183 cestujících na průměrnou vzdálenost 975 mil, kromě dopravy 7,508,675 tun nákladů.

Nekonečné lesy, veliké řeky a bohaté planiny táhnou se podél trati dráhy. Širé sibiřské pláně, čili stepi, dle mínění pisatele, velmi se podobají přímím Illinoisu, Lowy, Kansasu a Nebraska a sahají na 1,000 mil od severu k jihu a rovněž tak daleko od východu k západu. "Jejích půda jest úrodná," praví, "dobytku všeho druhu znamenitě se daří, dopravní prostředky jsou dobré, uhlí jest hojnost, moderní zemědělské metody do velké míry převládají, trhy jsou přístupné a obyvatelstva rychle přibývá."

Barbárská oblast, klidný, bujný kraj, táhnoucí se na západ od Uralských hor, hodí se dle gen. Greeleyho znamenitě k dobytkaření a mlékaření. Její vývoz do cizích trhů pozůstává skoro úplně z masa a másla, a poslednějším zasílá více než 65,000 tun každoročně. Toto másla jest nejjemnější jakosti a přinášelo nejvyšší ceny před válkou na trzích evropských.

"Toto zaslíbené zemi," Greeley píše, "dostává se stále vzrůstajícího proudu, otužilých, kurážných a podnikavých pionýrů. V 1908, 785,712 přistěhovalců vešlo do Sibiře a jenom 121,204 se jich vrátilo do evropského Ruska. Mladí lidé na Rusi, kteří mají dosti srd-

natosti postaviti se na vlastní počty, jsou na Sibiři zrovna jako mladí lidé v této zemi dříve hledali si budoucnost na Západě."

ANGLICKÝ TISK O HRŮZOVLÁDĚ V ČECHÁCH.

Newyorské "Times" uveřejňují článek londýnského "Daily Chronicle", datovaný v Praze a psaný jistou korespondentkou, příslušnicí neutrálního státu, která procestovala Rakousko-Uhersko a strávila delší čas v hlavních městech říše. Pisatelka praví, že v den než přijela do Prahy, bylo tam odsouzeno k dlouholetému žaláři 29 osob na obvinění z vlastizrady. Byli to městští úředníci a jeden úředník přední české banky. Devět desetin všeho obyvatelstva nemělo o tom vědomosti, neboť v časopisech nedovolila cenzura o tom učiniti zmínky.

Pisatelka obšírněji uvádí persekuci vládnoucí v Čechách; lidé pro nepatrné poznámky jsou žalářováni a dokonce odpravováni.

Ve zprávě londýnského listu se uvádí, že jistý osmnáctiletý český mladík psal svému strýci do Ameriky, že česář sice byl nemocen, ale ještě neumřel, použiv na místo slova "neumřel" výrazu hrubšího, byl odsouzen na tři léta do vězení.

Jistá česká žena, jejíž muž byl ve válce třikrát raněn, a zase poháněn do boje, obdržela od tohoto list, v němž pravil, že na přístě doufá, že bude buď zabit anebo zajat. Následujícího rána obdržela z bojiště úřední prohlášení o smrti svého muže, těmito slovy: "Zastřelen, poněvadž projevil přání býti zajat."

Dotyčná paní v zoufalství prohlásila, že nenávidí válku a přesto, že byla matkou dětí, zatčena a uvězněna.

Jistá dosud velmi mladá dívka zatčena, poněvadž psala svému otcovi do Ameriky podrobnosti o poměrech, v jakých se rodina v Čechách ocitla. Otec zanesl dopis do redakce jednoho z česko-amerických listů, který ho otiskl. Rakouský konsulát okamžitě dotyčné noviny poslal do Prahy, a jakmile tyto byly doručeny na policii, dívka ihned byla zatčena. Výsledek jejího procesu není ještě znám.

Dle zprávy dotyčné korespondentky jsou poměry v Čechách strašné, nikdo se neodvážá promluvit a soused podezřívá souseda. Mnoho Čechů, aby se vyhnuli žaláři, neboť nevědí, kdo je kdy může třeba falešně udati, odjeli z Čech do některých z neutrálních zemí. "H. L."

OD ČESKO-AMERICKÉ VÝPRAVY V SRBSKU.

(Převzatá zpráva New Yorkských Listů.)

Solan, 6. března. — Po namáhavé práci dostalo se nám konečně trochem odpovínku a mohli jsme se slečnou Hamplovou odejti do Soluně na dovolenou na několik

dní. Nezdržíme se dlouho, poněvadž jsme v obavách, že by snad mohla vypuknouti válka s Řeckem proti Turecku a snad měli bychom obtíže dostat se nazpět do Skoplje. Oznámil jsem již, že zemřeli nám dva dobří pracovníci z naší družiny. Není divu, řádní zde skvrnitý tyfus. Ze zajatců je nemocno na dvě třetiny na tuto náказu. Za jeden měsíc zemřelo tam 86 lékařů a dr. Kara mezi nimi. Dra. Karu nemohli jsme zachránit. Byli jsme u něho nepřetržitě, střídali jsme se, všechna možná lékařská pomoc byla mu poskytnuta, ale poznali jsme, že je konec a že nemůže být zachráněn. Na štěstí přijel dr. Czaja, takže mohl během nemoci dr. Karu odejti Klepal a dr. Jičínský na pohřeb paní Gučové. Pohřeb dra. Kary byl vojenský a s nejvyššími poctami. Hrál hudba o 60 mužích, vojáci byli na stráž v parádě a skoro všecko obyvatelstvo z města se dostavilo. Dostavili se dva srbské popové, ale ti byli s povděkem odmítnuti a dra. Karovi dostalo se pohřbu svobodomyšlného.

V Soluni je hrozná vřava. Lidé chce válku. Hudba hraje a po ulicích chodí zástupy lidu, srbské a řecké prapory jsou noseny a důstojníci na koních pronásájejí k lidu řeči, uklidňují jej. Když jsme byli u srbské konsula, přitáhl tam právě zástup lidu a volal Srbskou slávu. Konsul k volajícím promluvil s balkonu. Slečna Hamplova měla americkou vlajku a jakmile ji lidé spatřili, poznali ji a volali: Ať žije Amerika! — Nevěděli jsme zprvu, co je voláno, bylo nám později však přeloženo. Po pohostění chtěli jsme jít k americkému konsulovi, ale nezastihli jsme jej doma.

Zajatci v Srbsku mřou rapidně. Ve Skoplji zemřelo jich 86 za jeden den, v Niši až 500 za den. Někdy méně, než počet je vždycky značný. Zajatci se slabosti sami poddávají. Každý, jak pocítuje slabost, ulehne a nevstane již. Jistý Lorenz ze Žižkova, bohatý člověk, také zemřel a oznámil jsem to rodičům telegraficky. Poslali 300 korun, a bychom prý zaslali mrtvolu domů, avšak není to možno. Bude třeba vložit mrtvolu znova do cínové a dubové rakve a po válce smad by to šlo. Psal jsem jim v tom smyslu, dosud však neodpověděl. Na záchodku oběsil se v té době jistý František Bríždala z Dlouhé Lhoty u Příbrami. Byl to muž 27 roků starý a sloužil u 102. pluku benešovského. Psal dopis ženě, loučil se s ní a ostatními, ale neskončil jej. — Dr. Jičínský obdržel kabelografickou depeši z Chicago, soustrast nad úmrtím dra. Kary a žádost od jeho bratra, aby tělo bylo odesláno do Ameriky. Nyli ovšem to není možno, poněvadž úřady nedovolí. Avšak tělo bylo vloženo do cínové rakve a dubové, takže snad až po válce se přání tomu vyhová. Měli jsme ho všichni rádi a postarali jsme se, aby na hrobě byly vysazeny krásné květiny. Vzdáváme díky za první sbírku. Naloží se s ní tak, jak bude nejlépe a jen zvláště potřebných se bude dbát, poněvadž všecko sotva stačí na umírnění veliké té bídy. Vzdáváme díky za další sbírky, které jsou v přípravě, jak jsme se již dočetli. Zakoupili jsme nějaké potřeby, tu a tam dá se nějaký dinar, avšak musíme být opatrní, aby nebylo spotřebováno všecko najednou. Díky za americké vlajky. Rakve dra. Kary i paní Gučové byly zahaleny do vlajek Doutníky ze Sokolovny jsme obdrželi a byli jsme zvláště potěšeni za takovou vřavou. Zde není takových věcí. Vlajka, darovaná Těl. Jed. Sokol v New Yorku je vyvěšena nad naší nemocnicí. Nyní došlo něco prálla a tak v největší bídě přece jen nějaká pomoc, třebaš noveliká, za to však zvláště nám milá a zajímavá i jiným drahá.

Klepal a já (Synáček) byli jsme pochváleni v dopise páte Frothinghamové, zasláném dra. Jičínskému. Mecenáš tento děkuje nám za naši obětavou práci. Kdž by bylo takových mecenášů více.

Dr. Kara leží na řeckém hřbitově v pěkném místě, přímo u hlavní cesty. Vedle něho leží dva angličtí lékaři a opodál fidelet divadla z Bělehradu. Za ním jsou pochováni naši četní vojáci. Chci ještě povědět, jak vypadají někteří zajatci. Jsou zde někteří

již přes půl roku, kty z nich padají, boty mají udělaný z hadrů, košili žádnou. O penězích není ani řeči. Když to upřímný Čech vidí, dal by se do pláče. Není tu divu, že rozdáme všecko. Rozdáváme i své prádlo. Je potřeba dalších sbírek, poněvadž jsou zde lidé ze všech koutů českých zemí a nikdo z amerických Čechů nemůže vědět, nepřispívá-li svým sebe menším darem některému ze svých bratrů, známých anebo příbuzných. Zapomněl jsem poznamenat, že ve Skoplji máme zakázáno podávat si ruce, poněvadž by se tím šířila náказa. Nikdo nesmí nikomu ruku podávat. Divadla jsou také zavřena, takže snad přece jen šíření bude nějak zastaveno.

Praví, že je uspokojen. "Jsem uspokojen," píše pan J. Rudinský z Newdale, B. C., "nabytí osobní zkušeností, že Dra. Petra Hoboka má tak veliký zásluh eo lék. Před dvěma roky byl jsem hrozně chatrný a ošidivně jsem scházel. Žaludek dokonce i zdráhal podržeti jakoukoliv stravu. Za užívání Hoboka vzkrásl jsem zdraví svoje úplně a je mi tak dobře, jako kdy před nemocí."

Jakkoli Dra. Petra Hoboka jest v užívání po více než jedno sto roků, nebyvalo nikdy rozsáhlé o-znamováno. Není to medicína lékárnická, nebo artikl obchodního trhu, ale čirý bylinný lék, který jest dodáván obecnstvu přímo z laboratoře. Je dodáván prostý poplatků. Adresa: Dr. Peter Fahrbney & Sons, 19-25 So. Hoyne Ave., Chicago, Ill. — Advertisement

JOS. T. VOTAVA
PŘÁVNÍK
Úřadovna: č. 6. pokoje 500
Bee Building.
Telefon: Douglas 651.
OMAHA NEBRASKA

Co Woodmen of the World
koná pro Omahu?
Zaměstnáním v domáči úřadovně v Omaze vyplní roční \$300,000.00
V omazkých bankách ukládá roční \$100,000.00
Na Omazské poště zprvu příjmy ročně \$80,000.00
Vydáváte své peníze na ochranu své rodiny u této velké, vzrůstající domácí organizace?
Počet členů činnosti jest nyní 740,000
Přelichotný fond pro nadobití příjmy \$10,000,000.00
Náš ústřední poplatky jsou nízké.
Náš pojištění jest
Jistě — Bezpečně — Zdravě — Trvale.
Ben F. Thomas, W. A. Fraser,
City Manager, Sovereign Commander
W. O. W. Bldg. W. O. W. Bldg.

Nejmodernější
na jižní straně města
Rožnický a Uze-
nářský závod vlastní v č.
1401 Jižní 16. ul.
CYRILL HRŮMEK
Čerstvá maso, jaká i vybrané omazské výrobky a všechna druhá se dováží.
Zavolejte tel. Douglas 1316.

Dr. J. J. Warta
český specialista v léčení chorob očí, uší, nosu, hrdla a přispůsobování břejl.
1124 W. O. W. Bldg., Omaha, Neb.
Hodiny od 9. do 5.
Telefon: Red 2830.

!! LUXUS BAR !!
Jno. M. Fixa
majitel.
č. 111 sev. 16. ul., naproti poště.
Vytvořte Krugova "cabinet" pivo stále na čepu. Na skladě všeho druhu import. a domácí lihoviny, znamenitá vína, jónad dautníky. č. 11.

Kavárna a Restaurant
SLAVIE
Pravá česká kuchyně.
Krajanům zavítavím do Omazy mouhu poslušně sloužiti po veji. Vše úplně nové zařízení.
První "Pokroku Západu."
FRANK ROUTIN, majitel.

Tato fotografie byla vzata, když John D. Rockefeller se svým synem vycházel z kostela v New Yorku.